

Sugestii pentru o teorie a valorizării documentului arhivistic

ADRIAN ADAMACHE

De ani și ani de zile, în terminologia noastră a pătruns cuvîntul valoare pus în sintagmă cu documentul — valoare a documentului, valoare istorică, valorificarea documentelor, selecționare valorică a arhivei etc.

Și cu toate acestea, în literatura noastră de specialitate și din cîte știm, în cea universală, nu s-au întreprins încercări de clarificare teoretică. Prezenta lucrare încearcă să sugereze cîteva posibile abordări teoretice ale problemei valorii arhivistice.

Valoarea¹ este o relație socială prin care se acordă prețuire unui obiect sau unui fapt (natural, social, psihologic) pe baza unui raport între însușirea lui (a faptului sau obiectului), necesitatea și idealurile sociale ale unei comunități umane.

Se obiectivează esența umană (reflectînd scopurile, proiectele, dorințele, intențiile) prin transferarea lor în produsele activității creatoare, indiferent de specificul de atitudine (etică, estetică, politică).

Axiologia clasică² a definit, la timpul său, valoarea ca un raport între ceva demn de prețuit și un prețuitor, un raport între obiectul valorizat și subiectul valorizator (sau subiect axiologic).

Acest raport este în esență un raport social, după noi, prin ambele elemente raportate căci și obiectul valorizat, deși în ultimă instanță este obiectiv, este o proiecție a unui interes social. Subiectul valorizator valorizează în baza unei experiențe axiologice (eminamente socială de la nivelul proiectului pînă la scara de valori deja acceptată), iar actul de valorizare pe care-l efectuează se constituie la nivelul conștiinței sociale. De fapt fiecare epocă, sistem social, fiecare

¹ Ludwig Grümberg, *Marxismul și teoria generală a valorilor*, în „Lupta de clasă”, seria a V-a, august 1965, p. 60 și urm. studiu ce merită a fi menționat ca una din primele luări de poziție în definirea axiologiei marxiste la noi în țară, definește astfel valoarea :

„Valoarea nu este atributul exclusiv al subiectului (Max Scheler), nici al obiectului (A. Moinong), ci relația lor socială ; în ea se exprimă prețuirea acordată unor însușiri, procese și fapte (naturale, sociale, psihologice) de către o comunitate umană (gintă, trib, clasă, popor, națiune, societate) în funcție de finalitatea specifică fiecărui tip de atitudine umană (etică, teoretică, politică, estetică etc.). istoricește determinată de practica socială“.

² Deși studiul valorii este foarte vechi, primele contururi ale noțiunii fiind schițate de filozofia antică — Protagoras, Socrate, Platon, Aristotel și alții — axiologia, ca domeniu filozofic specializat, ca teorie generală a sistemului de valori, apare relativ tîrziu, la începutul secolului nostru. Bazele sale disciplinare le pune Școala neokantiană de la Baden, deși prima referință la axiologie a fost a francezului P. Lapie în 1902. Principalele teorii de orientare idealistă formulate în cursul anilor : teorii psihologice ; 1) concepții personaliste — reprezentanți : Kreibitz, Th. Lipps, Ehrenfels, W. Windelband, Schmöller — poziția : valoarea fenomen subiectiv ; 2) Teoria materialistă (sic !) (Caracterizare a lui Petre Andrei în *Filozofia Valorii*) — reprezentanți : Maier, Münsterberg, Heyn — poziția : valoarea însușire a obiectului, deci obiectivă ; 3) teoria simțirii intenționale — reprezentant Max Scheler — poziția : valoarea atribut al subiectului ;

clasă sau grup social, admite numai un anumit sistem de valori și anume acela care-i corespunde; schimbările social-istorice produc perturbații sau chiar modificări ale criteriilor de valorizare ale listei de ierarhizare a valorilor.

În general orice sistem de valori se prezintă bipolarizat (rău-bine, frumos-urât etc.) constituind grade de intensitate valorică și de aici o anumită flexibilitate pentru orice grup sau clasă socială.

Trebuie totuși subliniat că există și valori general-umane (de obicei valori culturale și etice) care depășesc variabilitatea socială sau, mai bine zis, care capătă altă încărcătură ideologică de la o epocă la alta.

Contestarea și apoi părăsirea unei ierarhii valorice și constituirea uneia noi apar în momentul în care se modifică necesitățile materiale și spirituale ca urmare a unor schimbări sociale. Nici o schimbare nu este însă totală și dintr-o dată, cum nici ierarhiile valorice nu sînt statice. Rar contestarea scării valorice supune întregul sistem de valori unei critici nimicitoare propunînd noutatea. În primul rînd pentru că există acele valori general-umane care își modifică greu, sau deloc — de la caz la caz — conținutul, apoi celelalte valori sînt mai mult sau mai puțin în anumite raporturi cu primele. De fapt nici schimbările sociale, care generează modificările ierarhiei valorice, nu sînt nici ele abrupte, ci în parcurs.

— Teorii emoționaliste — reprezentanți: J. G. Kreibig, G. Schmoller, Fr. Jold, E. Sauerbeck, A. Meinong; poziții: tot ceea ce e simțit e valorificat și tot ce e valorificat e simțit (Kreibig); sentimentul are rolul determinant în definirea valorii; valoarea e condiționată de dispoziția individuală și de atmosfera socială (Schmoller); psihicul e baza valorii căci numai sentimentele de plăcere și durere au valoare (Jodl); „subiectivitatea emoțională” caracterizează valoarea (Sauerbeck etc., sentimentul — condiția valorii, întrucît acesta determină atitudinea față de existență și non-existența unor obiecte ca valori, raportul obiect-subiect al valorii fiind rezolvat prin „judecata” (Judecata e ... aceea care face legătura între sentimentul valorii și obiectul valorii) (A. Meinong) etc.

— Concepții voluntariste — reprezentanți: Ch. Ehrenfels, F. Krueger, Eisler, Wundt, Schwarz.

Poziții: valoarea întemeiată pe dorință — dorința fiind elementul activ volitiv, iar sentimentul stare primară. (Orice obiect pe care ni-l imaginăm realizat și aducător de fericire este dorit și deci are valoare) (Ehrenfels); valorile „dispoziții către anumite dorinți” (Krueger); valoarea e un scop pus de voință (Eisler, Wundt etc.).

— Concepții metafizice — reprezentanți: Münsterberg, Ed. v. Hartmann. Poziții: Valoarea — efort al voinței pure, libere (Münsterberg); valoarea în dependență de un scop, acesta din urmă determinînd calitatea valorii (Hrtmann).

În axiologia contemporană idealistă pot fi identificate trei tendințe:

— Teoria epistemologică a valorilor. Reprezentant: H. Rickert. Poziție: valorile nu pot fi cercetate prin mijloace științifice, ele existînd într-un „imperiu transcendențial al valorilor”; realitatea istorică este „obiectivarea unor valori”.

— Teoria fenomenologică. Reprezentanți: Max Scheler, Nicolai Hartmann și Louis Lavelle. Poziție: Valoarea nu „apriori emoțional”; axiologia este „o metafizică a sensibilității și voinței” (Lavelle).

— Teoria sociologică. Reprezentanți: E. Durkheim, C. Bouglé. Poziție: judecățile de valoare nu înseamnă numai stabilirea unor preferințe subiective, ci reprezentă și realități ce țin de „reprezentările colective”; anunțarea unei valori presupune o bază de idealuri care au înapoia lor forțe reale și active, forțele colective (E. Durkheim).

În afară de acestea, există în gîndirea contemporană și o serie de abordări nihiliste care neagă existența valorii și a bazei sale reale (A. K. Saran, M. Heidegger, R. Lacombe etc.).

Pe bună dreptate remarca, încă din 1918, Petre Andrei, că de problema valorii s-au ocupat mai mult economiștii, eticienii și juriștii și bineînțeles s-au apropiat mai mult de problemele valorii speciale. Acest lucru se constată și în axiologia marxistă, unde atenția a fost atrasă mai mult de problemele istorico-economice și ale practicii revoluționare. Abia în ultimele decenii au început să apară unele abordări teoretice axiologice. Cităm, în țara noastră pe academicianul C. I. Gulin, N. Kallos, A. Roth, L. Grümberg, I. Pascadi, Al. Tănase etc.

În fine, mai trebuie subliniat că cercetarea axiologică a apărut ca o încercare de depășire a prezentului prin stabilirea sensului de dezvoltare, căci criteriile axiologice sînt dinamice, schimbîndu-se dialectic potrivit evoluției sistemului social. Este în interesul nostru, al celor care vehiculăm valori istorice, valori „după care urmașii vor caracteriza timpul nostru”, cum spunea Petre Andrei³, să putem defrișa aceste tendințe de dezvoltare a sistemului axiologic pentru a asigura viitorului baza documentară neamputată prin stricta limitare la prezent.

Valoarea arhivistică este o valoare cognitivă și de aceea sîntem nevoiți să stabilim punctele de contact dintre planul gnoseologic și cel axiologic.

În momentul în care omul a deținut cel puțin două informații aflate în același plan gnoseologic, el a fost nevoit să valorizeze, să stabilească prioritatea uneia față de cealaltă, să constituie astfel o scară de valori, să facă o selecție prin care a tranșat valoarea de nonvaloare, sau diferența de grad valoric între cele două.

Rezultă așadar că valorizarea este un element sine-quantum al cunoașterii (fără o ierarhie valorică, cunoașterea ar fi un haos de date). În același timp, nivelul gnoseologic delimitează corectitudinea valorizării.

Interferența planurilor oferă, după părerea noastră, cadrul teoretic și metodologic ideal pentru cercetarea mutațiilor reciproce și a formelor în care se produc. „Pentru o istorie viitoare a civilizației epocii noastre — scrie undeva Ion Pascadi⁴ — este cu atît mai importantă surprinderea lor (a mutațiilor — n.a.), consemnarea expresiei pe care o îmbracă pentru a servi unei reconstituiri a dimensiunilor timpului pe care-l trăim“.

Omul este, în fond, principalul factor de modificare a timpului și spațiului său (figurat), iar modificarea o face prin cunoaștere. Dar tot prin cunoaștere creează valori și valorile îl creează pe el însuși. Nici una dintre acestea nu se fac însă în afara societății, în afara practicii sociale. Trăind în condiții date, cunoscînd realitatea dată, asimilînd un anumit nivel dat de cunoștințe, el acționează condiționat de finalitatea poziției sale sociale. Nu minimalizăm în acest fel independența preferințelor, nu impunem limite în perfecționare, nu minimalizăm nici dinamica internă de dezvoltare a valorii — aflată ea însăși într-un proces permanent de dezvoltare — valorile autentice nu produc ele înseși noi criterii de apreciere? —, nu facem altceva decît să subliniem că socialul „acționează ca un sistem selectiv pe bază de autoreglare, în care intervin grupele, clasele, trecutul axiologic și tabla de valori în funcție⁵”.

Abordînd, ca demers metodologic, o analiză stadială, același I. Pascadi a ajuns la un model teoretic foarte interesant privind modul de constituire a valorilor. Consideră el — pe bună dreptate — că succesiunea etapelor este următoarea :

In : $\rightarrow N \rightarrow Id. \rightarrow C \rightarrow V$

(În care In = interese nedefinite și neprecizate ; N = necesități ; Id = idealuri ; C = creație ; V = valoare)⁶.

După cum se remarcă sistemul propus reprezintă un lanț de dependențe, în care orice verigă poate anula procesul început. Dar întrucît între cele două capete ale lanțului distanța de timp poate fi destul de mare, există posibilități de influențare a planului axiologic la niveluri diferite.

³ P. Andrei, *Filozofia valorii*, București, 1945, p. 183.

⁴ I. Pascadi, *Dinamica stadială a funcționării valorilor — principii metodologice*, în „Civilizația socialistă și valorile ei”, Edit. Științifică și enciclopedică, 1904, p. 138, vezi și P. Andrei, *op. cit.*, p. 196.

⁵ *Ibidem*, p. 47.

„În clipa în care diverse nevoi și interese creează țeluri, scrie Pascădi⁷, întruparea în imagini mentale concret-sensibile, sau în idealuri care conturează reprezentări mai mult sau mai puțin precise, ne aflăm în pragul domeniului proiectului...”, iar proiectul, prin funcția sa socială poate interveni „activ și eficient în procesul formării noii table de valori”⁸.

Desigur nu se poate confunda intenția cu realizarea, dar având amândouă semnificație axiologică, este bine să ținem seama de ele ca probabilități de influențare.

Nu am fi prezentat toate aceste aspecte teoretice, dacă în activitatea arhivistică de zi cu zi, mai mult sau mai puțin conștient, arhivistul nu s-ar confrunța cu ele. Lucrând și acționând cu valorile el este legat de epoca și sistemul axiologic existent. Pe de altă parte însă, este obligat să sesizeze posibilele proiectii ale viitoarelor valori căci lucrează cu documentele „după care urmașii vor caracteriza timpul nostru”.

Trecind de la general la particular, sintem obligați de economia discursului să ne referim și la valoarea istorică sub aspectul ei specific.

Primele încercări de constituire a unor sisteme filozofice ale istoriei aparțin Sf. Augustin — istoria urmărește triumful bisericii pe pământ — dovadă a dependenței de epocă a sistemelor axiologice! —, lui Otto von Freising în secolul al XVI-lea, apoi lui Bossuet în secolul al XVII-lea, Bonald în secolul al XVIII-lea, etc. ...

Voltaire, în *Essai sur les mœurs et l'esprit des nations*, vorbește cel dintâi despre o filozofie a istoriei, dar concepția modernă începe odată cu Montesquieu.

La începutul secolului nostru intervin și discuțiile în jurul definirii noțiunii de valoare istorică. Intâietatea o are Windelband, cel care introdusese și termenul de „axiologie”. În 1904 el publică articolul *La science et l'histoire devant la logique contemporaine*, unde arată că „istoria nu este posibilă decât dacă se servește de concepția valorii, care trebuie considerată ca scop al ei”⁹. Istoria fiind o știință „idiografică” (studiază fapte individuale) aflată în opoziție cu științele nomotemice (științele naturii care au, ca obiect de studiu, legile).

N. Rickert, din aceeași „nouă școală de la Baden”, considera că deosebirea între esențial și neesențial este o raportare teoretică a obiectului istoriei la valori. Pentru el expunerea istorică devine științifică prin raportarea la valoarea supremă (imperiul transcendent al valorilor) necondiționată — valoarea culturală — și în istorie valoarea trebuie recunoscută de absolut toți indivizii pentru a servi drept criteriu de organizare ...¹⁰.

A. Grotenfelt este cumva mai apropiat de concepțiile moderne privind istoria. Susținea el că valoarea nu condiționează decât alegerea materialului, ceea ce nu distruge caracterul științific al istoriei. Dar mai departe crede că istoricul, în alegerea materialului, nu simte „trebuință de a-și clarifica propriul lui procedeu”¹¹, ceea ce este un non-sens.

Poziții nihiliste vor adopta Riehl și Xenopol, la noi, care nu admit valoarea ca element al istoriei.

Neașteptat de modern și de realist se manifestă Petre Andrei (și asta în 1915, anul în care scrie *Filozofia valorii*, deși ea va fi publicată abia după trei-

⁶ *Ibidem*, p. 50.

⁷ *Ibidem*, p. 52.

⁸ *Ibidem*, p. 51.

⁹ W. Windelband, *op. cit.*, în „Revue de synthèse historique”, Tome IX, Paris, 1904, p. 138; vezi și P. Andrei, *op. cit.*, p. 196.

¹⁰ P. Andrei, *op. cit.*, p. 196.

¹¹ *Ibidem*, p. 197.

zeci de ani). Combătându-l pe Windeband, filozoful român notează: „Nu trebuie redusă valoarea (istorică) numai la morală ... Istoricul nu este numai un colecător de fapte, căci faptele ... prin ele nu au nici o importanță ...”¹². Și îl citează pe N. Iorga, după cuvîntul de recepție la Academie; „Interpretările sale (ale istoricului) se opresc asupra unor fapte, sau grupe de fapte, asupra unei fărimi de viață mai restrînsă, sau mai întinsă. Afară de dînsule e o concepție generală care atinge chemarea-științei sale, scopurile pe care trebuie să le servească ... sensul pe care-l atribuie domeniului mai vast asupra căruia se îndreaptă studiile sale ...”.

De aceea, Petre Andrei pledează pentru necesitatea valorii istorice, pentru ancorarea ei în viața socială, pentru valoarea istorică ca valoare socială ... „Omul și faptele lui sînt considerate ca istorice numai întrucît interesează societatea”.¹³

În concluzie, valorile stabilite de istorie sînt valori ale cadrului social, în care pulsează viața socială¹⁴.

În activitatea sa, arhivistul săvîrșește o valorizare în două ipoteze de lucru și la două niveluri axiologice diferite: a) în valorificare, unde selectează documentele la nivelul tablei de valori acceptate și consacrate de epoca sa; b) la selecționare unde, cel puțin teoretic, acționează în limitele proiecțiilor valorice.

Prima ipoteză de lucru nu prezintă nimic spectaculos. El se conformează cerințelor epocii în care trăiește, nevoilor istorice ale societății istorice date. Cum documentul arhivistic este un suport de informație în care primează informația ca bază juridică, sau științifică, pentru o reconstituire, avem de a face cu un traseu linear în care interesul istoric, produs în baza unui ideal social, permite creația în stabilități valorice deja verificate și adoptate.

Cea de a doua ipostază de lucru este mult mai dificilă din punctul de vedere al valorizării. Nu mai avem de-a face cu un teren sigur, perfectat de o experiență, cu o ierarhie valorică bine definită, stabilizată. Arhivistul e chemat să valorizeze pe baza unor tendințe în curs, să prevadă, conform legilor generale axiologice, dezvoltarea unor noi valori și, de aici, să le asigure baza documentară.

Nu este cazul să repetăm aici, argumentele atât de cunoscute și reale ale necesității selecționării, bineînțeles „nici un muritor nu se poate dovedi în stare să prevadă viitorul” cum spunea Isocrate, dar nici să acceptăm totul ca un fatum.

Propunem, în consecință, trei caracteristici de valorizare, fără pretenția epizării sau generalității lor, mai mult ca modele de lucru, pornind chiar de la definirea marxistă a valorii:

1. Încărcătura informațională în documentul arhivistic (obiectul valorizat).

2. Dialectica interesului pentru documentul arhivistic și a tendințelor istoriografice (proiectele valorice — subiectul valorizator).

3. Idealurile social-politice economice și culturale în dezvoltarea și incidența lor asupra valorilor istorice (relația socială obiect-subiect axiologic).

1. După încărcătura informațională, documentele sînt de două feluri: documente primare și documente secundare¹⁵. Documentele primare conțin informația nudă, neprelucrată; documentele secundare conțin informația cumulată din mai multe primare și analizată. Cea din urmă nu le selecționează în mod absolut pe primele pentru că, în primul rînd, documentul secundar înseamnă o apreciere a informației și nu totdeauna obiectivă, în al doilea rînd, documentul

¹² *Ibidem*, p. 200.

¹³ *Ibidem*, p. 201.

¹⁴ *Ibidem*.

¹⁵ Avramescu A. și Cîndea V., *Introducere în documentarea științifică*, București, Edit. Academiei R.P.R., 1960, p. 90.

secundar poate să nu selecteze informația considerînd-o subiectivă, sau neconcludentă. În fine, sînt documente în care însuși suportul este chiar obiectul cercetat¹⁶.

În valorizarea unui document trebuie să se aprecieze toate elementele, inclusiv cele de formă. Iată un exemplu: o împuternicire dată unui anume Costache Bordeanu în 1854 pentru a prelua două căruțe de la Obștescul Sfat orășenesc al Bucureștiului¹⁷. Prin conținutul lui, documentul este selecționabil. O analiză a grafiei îi dă un loc aparte și o importanță istorico-documentară apreciabilă. Documentul datează din perioada scrierii de tranziție. Creatorul documentului este, probabil, un mărunt funcționar al Sfatului orășenesc, dar un om cu ceva carte care încearcă să adopte scrisul cu *caracterele literale latine*. La jumătatea textului, însă, uită de buna intenție, și în graba mîinii trece la scrierea cu litere chirilice. E, deci, un document semnificativ pentru lupta care s-a dat pentru reformarea alfabetului limbii române. El are, în cazul acesta, valoare pentru paleograf, istoric limbii literare, pentru istoricul culturii românești.

Calitățile informaționale ale unui document trebuie să se facă în funcție de fond, de structura instituției creatoare și de fondurile adiacente. Se întâmplă de multe ori ca aceeași informație să apară într-o suită de documente din același fond și din fonduri diferite. Spre exemplificare: un fapt oarecare, de natură jandarmerească. Apare la nivelul postului, secției — sau sectorului —, legiunii, inspectoratului regional, inspectoratului general, cabinetului Președinției Consiliului de Miniștri etc. Problema care se pune este unde informația are o valoare mai mare? Autenticitatea — la nivelul postului; generalitatea — la nivelul Președinției Consiliului de Miniștri.

2. Windelband scria că istoria este ansamblul amintirilor umanității¹⁸. Dar unde încep amintirile? Este o chestiune de psihologie socială a amintirii. Cercetările de teoria informației întreprinse în ultimul timp au reliefat valorizarea prin interacțiunile dintre timp, interes public, memoria unei generații, mediu social, posibilitățile de transmisie.

Astfel, un eveniment sau un fapt sau o informație despre acestea se valorizează în timp, în trei etape distincte: o primă etapă (0—50 de ani de la eveniment) interesul public a scăzut pentru că memoria generației funcționează la un nivel ridicat existînd posibilități de transmisie directă (prin grai, amintire, retrăire individuală) sau indirect prin scris, în funcție de mediul social divers în care se propagă; o a doua etapă (50 — 70 de ani) în care interesul public începe să crească ridicîndu-se o altă generație care nu a trăit evenimentul, dar există încă membri ai generației precedente care pot face transmisii pentru uz general indicate (numai prin scris) și/sau directe (viu grai înregistrat magnetic), deja însă într-un mediu social larg; în a treia etapă interesul public scade la un mediu social restrîns profesional (specialiștii), memoria generației încetînd, transmisia se face numai indirect.

Pe de altă parte, un alt element de cercetat în traseele axiologice ale subiectului valorizator este urmărirea tendințelor istoriografice actuale, tendințe care creează necesitatea, și de aici, valorizarea documentului arhivistic.

În ultimul deceniu, pe piața cărții istorice s-a manifestat un interes crescînd pentru istoria faptului mărunt, care, prin acumulare, permite reconstruirea, de mari proporții, a vieții oamenilor dintr-o perioadă istorică dată — cunoscutele serii de *Viață cotidiană în ...* sau pentru monografia unui eveniment (C. Ryan, Ford, Zincă) sau pentru decupajele de timp care permit o pătrundere analitică a complexului de intercauze ce generează evoluția istorică.

¹⁶ *Ibidem*, p. 109.

¹⁷ Arh. St. Buc., fond Primăria Municipiului București, dosar 18/1854, f. 31.

¹⁸ W. Windelband, *op. cit.*, p. 136.

O tendință manifestată este și aceea a monografiilor și biografiilor, a studiilor de istorie locală ...

Odată cu specializarea disciplinară provocată de creșterea informației științifice, se poate remarca un interes sporit pentru istoria științelor particulare, cît și pentru istoria relațiilor interdisciplinare.

Un alt obiectiv al istoriografiei contemporane pare să fie reinterpretările unor vechi manuscrise și documente, dincolo de învelișul lor stilistic, pentru recuperarea unor realizări științifice pierdute în timp ...

Bineînțeles rămîn în funcție prioritățile valțrice consacrate ...

3. Dezvoltarea unei relații nu depinde numai de creșterea elementelor aflate în relație, cît și de necesitatea raportării unora la celelalte, de nivelul, intensitatea acestei raportări: necesitatea raportului între obiect și subiect este bivalentă. Obiectul valorizat trebuie să ofere valoare; în vreme ce subiectul trebuie să găsească valoare în primul element. Numai atunci apare raportul între ele. În cazul valorii istorice — folosite de arhivistică — necesitatea raportării are ca specific, credem, similaritatea între experiența istorică și problemele lumii valorizatoare — *dux vitae*, cum o numeau anticii. Cînd faptul istoric oferă un precedent, el este valorizat, cînd nu, el se poate pierde. Oricum, e dificil de stabilit momentul de incidență, căci între necesitate și constituirea valorii mai trebuie să funcționeze două elemente (potrivit modelului Pascadi), idealul și creația (interpretarea informaticii și punerea în lumină prin lucrarea istorică).

În ceea ce privește intensitatea raportării între obiectul valorizat și subiectul valorizator, variabilă și ea, preponderența o are cel de-al doilea element al relației. El este inițiatorul relației și stabilește gradul de intensitate.

În domeniul valorii istorice, istoricul — deci subiectul valorizator — folosește faptul istoric nu pentru el în sine ci pentru a dezvălui semnificațiile faptului, valorizînd potrivit permanențelor din scara de valori sau sugerînd revalorizări pentru o nouă scară de valori, conform idealurilor noii epoci.

În atare condiții, arhivistul este chemat să sesizeze tendințele și idealurile valorice, uneori slab definite, printr-o muncă de permanentă analiză a fenomenelor politico-ideologice care apar pe plan mondial, iar selecționarea trebuie văzută ca o muncă de maximă răspundere, de atentă și permanentă analiză și confruntare de idei.

Dorim să subliniem două aspecte metodologice: să sugerăm o posibilă teorie a valorii documentelor, mai mult o listă sumară, de altfel, a problemelor și a implicațiilor lor practice, pe de o parte, pe de alta, din necesități de didactică a discursului, am făcut uneori o disociere între conținut și formă, disociere care, în realitate, nu există, cele două elemente fiind dialectic legate.